

Regeringens proposition

1980/81: 138

om undervisning för invandrare i svenska språket m. m. för budgetåret 1981/82;

beslutad den 26 februari 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

JAN-ERIK WIKSTRÖM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas medelsanvisning för det under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. för budgetåret 1981/82.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammansammanträde
1981-02-26

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande och statsråden Bohman, Wikström, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell, Petri

Föredragande: statsrådet Wikström

Proposition om undervisning för invandrare i svenska språket m. m. för budgetåret 1981/82.

1 Inledning

I prop. 1980/81: 100 bil. 12 anmälde jag att jag hade för avsikt att senare föreslå regeringen att avge förslag till riksdagen om bidrag till studieförbunden för kostnader i samband med undervisning för invandrare i svenska språket m. m. I avvaktan härpå borde anslaget Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. för budgetåret 1981/82 tas upp med ett oförändrat belopp av 110 241 000 kr. Jag anhåller att nu få ta upp denna fråga.

Mitt tidigare ställningstagande berodde på att förhandlingarna mellan Folkbildningsförbundet och Svenska facklärares förbundet (SFL) om löner och allmänna anställningsvillkor för cirkelledare i svenska med samhällsorientering då ännu inte slutförts. Folkbildningsförbundets förhandlingsgrupp hade i en särskild skrivelse anmält att en grundförutsättning för att studieförbunden i framtiden skulle kunna bedriva verksamhet med svenska för invandrare var att dessa fick full kostnadstäckning för administration, lokaler, löner och lönebikostnader för verksamheten.

Avtal har nu slutits mellan Folkbildningsförbundet och SFL om nya löne- och anställningsvillkor.

2 Anslagsberäkningar för budgetåret 1981/82

E 7. Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.

1979/80 Utgift	103 666 059
1980/81 Anslag	110 241 000
1981/82 Förslag	104 324 000

Från anslaget bestrids kostnader för bl. a. grundläggande undervisning i svenska språket med samhällsorientering för vuxna invandrare som är stadigvarande bosatta i Sverige samt kostnader för cirkelledarutbildning, pedagogiskt utvecklingsarbete och administration. Från anslaget utgår även medel till försöksverksamhet med uppsökande verksamhet m. m. bland hemarbetande invandrare. Sedan budgetåret 1974/75 bestrids från anslaget också kostnader för skolöverstyrelsens (SÖ) register över den lagstadgade invandrarundervisningen (SFI-registret).

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 25 maj 1973 har bestämmelser meddelats om undervisning för invandrare i svenska språket m. m. Bestämmelserna har ändrats av regeringen senast den 29 januari 1981. Bestämmelserna innebär bl. a. att statsbidraget utgår vid undervisning i svenska språket med samhällsorientering samt vid särskild samhällsundervisning med högst 107:60 kr. per studietimme fördelade på kostnader för ledararvode, studiematerial, lokaler, uppsökande verksamhet och lokal administration samt lönebikostnader. Undervisningen, som bedrivs som försöksverksamhet, får innevarande budgetår omfatta högst 850 000 studietimmar. Undervisningen bedrivs av SÖ i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen och statens invandrarverk och anordnas av studieförbunden.

Skolöverstyrelsen

Omfattningen av svenskundervisningen för invandrare under de fem senaste budgetåren framgår av följande uppställning:

Budgetår	Deltagare ¹	Studietimmar	Kostnader, kr. ²
1975/76	182 631	844 415	73 988 545
1976/77	196 243	957 909	89 887 909
1977/78	181 592	945 160	88 535 436
1978/79	151 128	823 931	82 973 810
1979/80	135 151	769 140	83 312 725 ³

¹ Cirkelledarna inräknade

² Inkl. kostnader för deltagare med utbildningsbidrag

³ Preliminär kostnad

Invandringen till Sverige beräknas enligt skolöverstyrelsen (SÖ) till omkring 35 000–45 000 nya invandrare per år. Denna kontinuerliga invandring innebär ett fortsatt behov av svenskundervisning.

Budgetåret 1979/80 har SÖ disponerat totalt 850 000 studietimmar, varav 400 000 studietimmar för undervisning som är en följd av lagstiftning och 450 000 för övrig undervisning. Även budgetåret 1980/81 har 850 000 studietimmar medgivits med samma fördelning som budgetåret 1979/80. SÖ föreslår att för budgetåret 1981/82 beräknas ett anslag motsvarande kostnaderna för 800 000 studietimmar, varav 250 000 studietimmar för lagbunden undervisning och 550 000 studietimmar för övrig svenskundervisning. Detta innebär totalt en minskning med 50 000 studietimmar. Med hänsyn till

kostnadsutvecklingen föreslår vidare SÖ en uppräknig av dels bidraget till studiematerialkostnader med 2 kr. till 10 kr. per studietimme, dels bidraget till lokal administration, lokaler och uppsökande verksamhet med 4 kr. till 39 kr. per studietimme.

SÖ har den 5 september 1980 redovisat en rapport över försöksverksamheten med undervisning för invandrare i svenska språket m. m. budgetåret 1979/80.

SÖ hemställer

att 800 000 studietimmar beräknas för svenskundervisning för invandrare varav 250 000 studietimmar för lagbunden undervisning och 550 000 studietimmar för övrig svenskundervisning.

att bidraget per studietimme höjs med 6 kr.,

att ett belopp av 111 359 000 kr. anvisas under förslagsanslaget Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.

Föredraganden

Bruttoinvandringen till Sverige av utländska medborgare uppgick under år 1980 till ca 34 500 personer. Utflyttningen från Sverige ökade men även invandringen av utländska medborgare var större än tidigare år. Den ökade inflyttningen gällde icke-nordbor och berodde främst på ökade flyktinginvandring och på att invandringen av nära anhöriga till personer som redan bor i Sverige ökade. Detta medför ett fortsatt behov av undervisning i svenska språket för invandrare.

För budgetåret 1981/82 föreslår skolöverstyrelsen (SÖ) att ett anslag som motsvarar 800 000 studietimmar beräknas. Timmarna föreslås fördelade med 250 000 studietimmar till undervisning som ges enligt 1972 års lag och med 550 000 studietimmar till icke anställda invandrare.

För innevarande budgetår har det visat sig att efterfrågan på den lagbundna undervisningen väsentligt understigit vad som har beräknats i budgetpropositionen för budgetåret 1980/81. Samtidigt har efterfrågan på övrig undervisning väsentligt överstigit vad som har beräknats. Jag avser mot den bakgrunden att senare, i samband med förslag till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1980/81, återkomma till regeringen med förslag om att antalet studietimmar som ges enligt 1972 års lag skall minskas till 150 000 och att antalet studietimmar för övrig undervisning utökas med 75 000 studietimmar till sammanlagt 525 000 studietimmar. Vid min bedömning av behovet av antal studietimmar i den övriga undervisningen har jag därvid tagit hänsyn till att regeringens beslut den 23 december 1980 att bemyndiga arbetsmarknadsstyrelsen att öka arbetsmarknadsutbildningens omfattning även kan medföra en viss ökning av den svenskundervisning för invandrare som bedrivs som arbetsmarknadsutbildning. Som jag tidigare har redovisat har studieförbunden överskridit den kvot som fastställts för övrig undervisning för budgetåret 1979/80 med 30 802

studietimmar. Regeringen har genom beslut den 26 februari 1981 låtit vid det gjorda överskridandet bero.

Enligt min mening bör samma fördelning av timmar mellan lagbunden undervisning och övrig undervisning gälla för budgetåret 1981/82, som för budgetåret 1980/81, dvs. 150 000 studietimmar lagbunden undervisning och 525 000 studietimmar övrig undervisning. Jag betraktar det av mig föreslagna antalet studietimmar som ett tak som inte bör få överskridas. Den angivna ramen för undervisning enligt 1972 års lag bör emellertid vid behov kunna ändras av regeringen.

Vissa ändringar av statsbidragen per studietimme till svenskundervisningen för invandrare har nyligen fastställts (prop. 1980/81:25, UbU 1980/81:13, rskr 1980/81:127). Därvid har riksdagen beslutat att statsbidrag skall utgå med 107 kr. 60 öre per studietimme till studiecirklar i svenska språket med samhällsorientering samt till särskild samhällsundervisning. Av nämnda bidrag får högst 61 kr. 10 öre per studietimme användas till verifierade kostnader för cirkelledare.

Som jag tidigare har redovisat har förhandlingarna mellan Folkbildningsförbundet och Svenska fackläroförbundet om nya löne- och anställningsvillkor för cirkelledare nu slutförts. För budgetåret 1981/82 räknar jag med väsentligt ökade statsbidrag per studietimme till svenskundervisningen för invandrare. I den lagbunda undervisningen räknar jag med ett bidrag per studietimme om sammanlagt 138 kr. 10 öre. För övrig undervisning räknar jag med ett bidrag per studietimme om sammanlagt 124 kr. 10 öre. Bidraget bör fördelas enligt följande.

Bidrag per studietimme

Ändamål	Budgetår			
	1980/81		1981/82	
	Lagbunden	Övrig	Lagbunden	Övrig
Cirkelledararvode	61,10	61,10	66,60	66,60
Studiemateriel	8,00	8,00	8,00	8,00
Lokal administration, lokaler, uppsökande verksamhet	35,00	35,00	59,00	45,50
Lönebikostnader	3,50	3,50	4,50	4,00
Totalt	107,60	107,60	138,10	124,10

De förändringar, som jag nu har föreslagit, beträffande höjda bidrag till lokal administration, lokaler och uppsökande verksamhet samt lönebikostnader bör gälla fr. o. m. den 1 januari 1981. Bidraget till cirkelledare bör öka med 3 kr. 50 öre redan fr. o. m. den 1 juli 1980 samt med ytterligare 2 kr. fr. o. m. den 1 januari 1981. I dessa avseenden vill jag dock återkomma till regeringen med förslag i samband med förslag till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1980/81.

Jag räknar med ett oförändrat behov av 13 000 studietimmar för s. k. särskild samhällsundervisning.

För försöksverksamheten med uppsökande verksamhet bland hemarbetande invandrare beräknar jag 1 125 000 kr. varav 65 000 kr. utgör prisomräkning. För de särskilda kurser som anordnas vid folkhögskolorna för invandrare i svenska och samhällsorientering beräknar jag 620 000 kr., varav 35 000 kr. utgör kompensation för prisökningar. För utbildning av cirkelledare, pedagogiskt utvecklingsarbete och administration räknar jag med oförändrat 1 431 000 kr.

Vidare beräknar jag ett oförändrat medelsbehov om 500 000 kr. för den centrala registreringen av vissa arbetstagares deltagande i svenskundervisningen. Likaså räknar jag med ett oförändrat bidrag om 500 000 kr. till informationsverksamhet avseende svenskundervisning för invandrare. Socialförsäkringsavgifterna beräknar jag skall uppgå till 13 517 136 kr.

Jag beräknar det totala medelsbehovet för de utbildningsinsatser, som föreslås belasta detta anslag till 104 324 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.* för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 104 324 000 kr.

3 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.